תלמוד בבלי · אחרונים · ר' יוסף ענגיל · גליוני השס · נזיקין

גליוני השס על עבודה זרה

רבי יוסף ענגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליוני השס על עבודה זרה

רבי יוסף ענגיל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליוני-השס-על-עבודה-זרה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב: 5
דף ג 5
דף ג: 5
דף ד: 5
דף ה: 6
דף ו 6
דף ז 6
דף ז: 7
דף ח: 7
דף י 7
דף י: 8
דף יא 8
דף יא: 8
דף יב 8
דף יג 8
דף יד 9
דף יד: 10
דף טו 10
דף טו: 10
דף טז 11
דף יז 11
דף יז: 12
דף יח 12
דף יח: 12
דף יט 12
דף כ 13
דף כא 14
דף כב 15
דף כד: 15
דף כה 16
דף כו 16
דף כו: 16
דף כז 17
דף כז: 17
דף כח 17
דף כט: 18
דף ל: 18
דף לא: 18
דף לב 18
דף לב: 19
דף לג: 19
דף לה: 19
דף לו 19
דף לו: 20
דף לז 21
דף לז: 21
דף לח 22
דף לח: 22
דף לט 22
דף לט: 23
דף מ 23
דף מד: 23
דף מה 23
דף מו 24
דף מז 25
דף מז: 25
דף מח: 26
דף נ: 26
דף נב 26
דף נב: 27
דף נג: 28
דף נד: 28

דף נה. 28
דף נו. 29
דף נח: 29
דף נט. 29
דף סג. 30
דף סג: 30
דף סד: 30
דף סו. 31
דף סז. 31
דף סח: 31
דף סט. 31
דף סט: 31
דף ע. 31
דף עב. 32
דף עג. 32
דף עג: 32
דף עה: 33
דף עו. 34

דף ב:

מלמד שהחזירה כו' ולא קיבלוה, נ"ב במדרש איתא שאמרו תורה זו מה כתי' בה א"ל לא תרצח כו' וק' דהא רציחה היא מז' מצוות ב"נ ובלא"ה מחויבים בה וע' בס' קרבן חגיגה סי' מ"ד וע' בפי' זה ילמדנו על המכילתא פ' יתרו פרשה ה' ד"ה על חרבך תחי':

דף ג.

ואמאי קרי לי' מצוה קלה, נ"ב ע' רש"י מנחות מ"ד א' ד"ה ציצית דכ' מצוה קלה עשה בעלמא וצ"ע וע"ע ל' מצוה קלה בסנהדרין ע"ד א' ושם פריך ג"כ מאי מצוה קלה וע' באבות והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה ובמפרשים שם וע"ע סנהדרין ק"י ב' לא יעזוב להם שורש וענף שלא יניח להם לא מצוה ולא שיורי מצוה וברש"י לא מצוה חמורה ולא מצוה קלה כו' ופירושו צ"ע דמדוע תיקרא מצוה קלה שירי מצוה וענף הלא אין מצוה קלה ענף החמורה והיא מצוה בפ"ע כמוה אלא דהיא קלה ולולי פירושו הי' נ' הפי' פשוט דמצוה היינו גוף מצוה ושיורי מצוה היינו דברים המחויבים בעשיית המצוות ואין מעכבים בם כסמיכה ותנופה ושפיכת שירים בקרבנות ונענוע לולב דקרינן להו שירי מצוה בגמ' וגוף המצוה היא שורש ועיקר ושאר עשיות המחויבות בה ואין מעכבות בה כניענוע בלולב הם ענפי מצוה ולהם ב' עניני שכר ג"כ כי הנוטל לולב יש לו בנטילתו מיד שכר קיום המצוה דהא מדאגבהי' נפק בי' ואם גם מנענע ועושה המצוה בשלימות הגמור יש לו גם ע"ז עוד שכר בפ"ע וע"ז אמר דלא יעזוב להם לא מצוה כו' רק על הכל הן על המצוות והן על השירים ישלם שכרם בעוה"ז כדי לטורדם מעוה"ב וז"פ לולי פירש"י ז"ל:

שם תוד"ה נוגעים כ' ועי"ל שהם קיימים ממה שקיבלו כו', נ"ב ע' סי' קרבן חגיגה סי' מ"ג:

דף ג:

מאכילין לו גחלי רתמים, נ"ב ע' ערכין ט"ו ב' וע"ע ב"ב ע"ד ב' רש"י ד"ה דריתמא ושבת ל"ז ב' רש"י ד"ה גחלים של רותם:

דף ד:

לא ליצלי איניש כו', נ"ב ה"ה שלא יתקע בשופר בג' שעות ראשונות, מהרי"ל ה' שופר

דף ה:

ש"מ לא קאי איניש אדעתא דרבי' עד מ' שנין, נ"ב ע' פירש"י אבות פ"ה מכ"ג על בן ארבעים לבינה דהביא מכאן לתלמיד שאינו עומד על דעת רבו עד שהוא בן ארבעים וצ"ע דשם הכוונה אבן מ' משנולד וכאן הכוונה אמ' שנה משעה שלמד וע' תוס' סוטה כ"ב ב' ד"ה ועד כמה:

שם אינהו דמחוסר אבר אית להו כו', נ"ב כזה במשנה לקמן י"ג ב' קוטע את אצבעו ומוכרו לו לפי שאין מקריבין חסר לעכו"ם וע' ירושלמי בפרקין הלכה ה' קרייא אמר שמקריבין חסר לע"ז כו' וע"ש במראה הפנים ד"ה קרייא כו' עש"ה ודבריו תמוהים מסוגי' דכאן וכמובן ומסברא לכאורה נ' דאין מקריבין חסר לעכו"ם ע' ירושלמי דמאי פ"ג ה"ג אין דרך בני אדם להיות משלחין לחביריהן דברים חסירין וא"ר כ"ש שאין מקריבין חסר לע"ז שתופסין אותה לאלקו"ת.

שם רש"י ד"ה וי"ד דניסן כ' משום פסחים, נ"ב מאי דצ"ע דפסחים הם זכרים וכאן תני אמה מכרתי בתה מכרתי וכן ק' במ"ש רש"י בדיבור שאח"ז עולת ראי' ועולה ג"כ הוא זכר עמ"ש בזה בס' בכור שור כאן:

דף ו.

ה"א לצלותא בעלמא, נ"ב כזה סנהדרין נ"ז א' ההוא לצלותא בעלמא:

שם דאית לי' בהמה לדידי', נ"ב משמע דאי לית לי' אע"ג דמצי לקנות מאחרים אסור משום דצריך לטרוח אחרי' והכי דייק תיבת לדידי' וכן לוה בריבית עובר אלפ"ע אע"ג דמצי להמציא מעות אצל עכו"ם כו', שו"ת חות יאיר סי' קפ"ה ולכאורה אישתמיטו לי' במחכת"ה דברי תוס' קידושין נ"ו א' ד"ה אבל וע' מל"מ ה' מלוה ולוה ודבריו נודעים:

דף ז.

לחכם ואסר לא ישאל לחכם ויתיר, נ"ב במהרי"ק שורש קע"א ה"מ בהך עובדא גופא אבל בעובדא אחרינא רשאי דאל"כ כשיטעה חכם אחד בשיקול דעתו ישאר טעות זה לדורות כיון שלא יהא שום חכם רשאי להתיר עכ"ל וכ"ה בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתק"ה וע"ש ברדב"ז עוד כמה פרטים בזה:

שם בשל סופרים הלך אחר המיקל, נ"ב ע' ה' נזירות למהורי"קש (הנדפסים בשו"ת הלכות קטנות) באות מ"ח בו:

שם תוד"ה הנשאל כ' אבל אם התיר חבירו רשאי לאסור, נ"ב ע' שו"ת לחמי תודה למהר"י באסאן ז"ל סי' ג' (דף ס"ב) וע' שו"ת הרדב"ז ח"א סי' שס"ב:

דף ז:

נשתקע הדבר ולא נאמר, נ"ב כל' זה תוספתא כלים הובאה בר"ש במשנה שם פרק ב' משנה ב' נשתקעו הדברים ולא נאמרו כו' ע"ש
שם רא"א כו' ר' יהושיע אומר כו', נ"ב פלוגתייהו אמקמי דנסדרו י"ח ברכות לפני ר"ג על הסדר ביבנה הוא, ס' הפרדס לרש"י סי' קע"ג ע"ש אריכות בסוגיין:

דף ח:

דא"ר כהנא כשחלה ר' ישמעאל בר' יוסי שלח לי' רבי אמור לנו ב' וג' דברים שאמרת לנו משום אביך, נ"ב ע' מסורת הש"ס וכל' זה עוד פסחים קי"ח ב':
שם רש"י ד"ה אסינתי בסה"ד כ' כשעורין הללו שממהרין לצאת מכל תבואה, נ"ב נזכר מזה סנהדרין י"ב א' שמא תאמר חטים ת"ל שעורים ע"ש ברש"י דשעורים ממהרים להתבשל אתר מן החטים ועפ"י רש"י הנ"ל דשעורים ממהרים לצאת מכל תבואה יש ליקח טעם למנחת עומר שהיא באה מן השעורים משא"כ בשום מנחה דעל מנחת סוטה כבר נתנו ז"ל טעם כשם שמעשי' מעשה בהמה כו' אבל מנחת עומר צריך טעם וי"ל לפי המבואר בספרי החכמה דיציאת ישראל ממצרים הי' קודם הזמן כי אילו היו שוהים יותר היו משתקעים חלילה ולכן הוצרכו עוד זיכוך ז' שבועות של ספיר' קודם מ"ת והם דוגמת ז' נקיים דאשה ועל עניין הזיכוך ההיא היא שבאה מנחת העומר לרצות שיזדככו ויוטהרו בשלימות ונמצא שהמנחה באה רק עבור שמיהרו לצאת וע"כ דוגמת זה ג"כ המנחה מן השעורים דג"כ ממהרים לצאת מכל שאר מיני תבואה:
שם תוד"ה מכי כ' דבכל התלמוד, נ"ב ע' בבא בתרא דצ"ו ע"ב וצע"ג ויש ליישב ואין הגליון מספיק וע"ע מועד קטן די"ב ע"ב וע"ע רש"י פסחים ק"ז א' ד"ה פירזומא וע"ע פסחים מ"ב ב' שכר המדי דרמו בי' מי שערי וע' תוס' לקמן ל"א ב' ד"ה ותרווייהו דכ' ובכלל דיו שכר בין שכר של תמרים בין של תבואה:

דף י.

הנה קטן נתתיך בגוים שאין מושיבין מלך בן מלך, נ"ב יובן עפ"י גמ' יבמות מ"ז א' גדול ואין לו בנים זהו קטן וה"נ כיון דאין לו ירושת בנים לעניין המלכות לכן קראו קרא קטן לעניין זה, וגוף מאמר דכאן קטן נתתיך כו' שאין מושיבין מלך בן מלך בזוי כו' שאין להן

לא כתב ולא לשון, דוגמתו נאמר בבבל ע' מגילה י' ב' והכרתי לבבל שם ושאר ונין כו' שם זה הכתב שאר זה לשון נין זה מלכות:

דף י:

קטעה כו', נ"ב ע' פסקי ריקאנטי סי' תקצ"ח וביש"ש יבמות ע"א ב' ובס' יריאים בי' י"ט ויש כאן עוד קושי' דכיון דקיי"ל דאינו גר עד שימול ויטבול א"כ קטיעה כו' שלא הי' לו פנאי עוד לטבול וידע שלא יעשה גר עפ"י הלכה א"כ איך הותר לו למול הא ה"ל חובל בעצמו דגם ב"נ מצווה ע"ז מקרא דאך את דמכם לנפשותיכם אדרוש וי"ל בזה בב"ר עה"כ הנ"ל אך את דמכם וגו', ובבב"ק צ"א ב' וע' ריב"א עה"ת פ' לך עה"כ ואברהם בן תשעים שנה דלכך לא מל אברהם עד שנצטוה אף שקיים כל המצות עד שלא ניתנו היינו משום שלא רצה לחבול בעצמו ע"ש ואין מבורר אם כוונתו לאיסור ממש דהי' אסור בזה מדין ב"נ:

דף יא.

עיקור *שיש* בה טריפה אסור כו', נ"ב ע' רש"י ותוס' וע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' י"ג:

דף יא:

ומניחין לו בראשו קרקיפלו של ר' ישמעאל, נ"ב ע' חולין קכ"ג א':
שם סך קירי פלסתר, נ"ב ע' פירש"י וע' שו"ת הר"י מגא"ש סי' ח' פי' פירוש אחר ע"ש:

דף יב.

אמר אביי כו', נ"ב ע' תוס' וע' שו"ת הרא"ש כלל י"ט אות י"ח וע' שו"ת חכם צבי סי' ל"ט:
שם דכוותה ה"נ לא חשו להם חכמים משום דמי עכו"ם, נ"ב ע' תוד"ה דכוותה וע' ירושלמי במכלתין פ"ה ה"א אסי אמר דמי יין נסך ביד נכרי כו' עש"ה כל הסוגי' עד חליפי חליפין מהו,:

דף יג.

אלא בית הפרס דרבנן, נ"ב ע' שו"ת צמח צדק סי' י"ג דה"ה בכל שאר טומאות דרבנן מותר להתטמא משום הצלת ממון וה"ה משום רפואה אפי' לחולי שאין בו סכנה ע"ש:
שם ולישא אשה, נ"ב בתוספתא פ"ק איתא לא יצא כהן לח"ל ואפי' לישא אשה אא"כ הבטיחוהו:

שם מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן ללמוד תורה, נ"ב מה שרשאין לצאת מארץ לח"ל ללמוד תורה מרב ואעפ"י שמבטל מצות ישיבת א"י כבר דיברו מזה ולענ"ד רחמנא שרי' ע' עירובין נ"ה א' ולא מעבר לים היא שאם מעבר לים היא אתה צריך לעבור אחרי' ודוחק לומר דליושבי ח"ל לחוד הוא דקאמר רחמנא וגם ל' מעבר לים מורה ע"ז דהים הוא גבול א"י וע' גיטין ח' א' וקאמר קרא דצריכין לעבור אחרי' מעבר לים היינו לצאת מארץ לח"ל וע' שאלתות פ' תולדות ואם מעבר לים היא צריך אתה לעבור אחרי' מכאן לת"ח שיש לו רב במדינת הים שצריך ליליך אחריו וע' רש"י גיטין ב' א' דח"ל קרוי מדינת הים והרי מפורש כדברינו:

דף יד.

אלפני דלפני לא מפקדי', נ"ב כעין זה בשו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתמ"ד דאע"ג דדייניו דינא דגרמי מ"מ גורם דגורם פטור והביא ראי' מגמ' שבועות ל"ב א' ע"ש וע' פי' הרא"ש נדרים ל"ב ב' ד"ה נפה וכברה וריחים ותנור עש"ה וע' תוס' כאן ד"ה חצב קשבא בסה"ד דכתבו ואף לעכו"ם שאינו כומר אסור דבוודאי יתננו או ימכרנו לכומר וצ"ל דלא חשיב זה לפני דלפני דאף דהוא עצמו במוכרו לכומר אית בי' רק משום לפני כו' כמ"ש התוס' שם לפני זה וא"כ במוכרו לעכו"ם והעכו"ם מוכר לכומר הא ה"ל לפני דלפני וצ"ל דכיון דהוא וודאי דיתתננו לו ימכרנו לכומר לא חשיב לפני דלפני רק נחשב הישראל עצמו מוכרו לכומר ורק בהך דכאן דאמר וליחוש דילמא אזיל ומזבין כו' ואינו וודאי רק חשש לכן ימכור הוי רק לפני דלפני וע' ירושלמי בפרקין הלכה ה' תגר חשוד אסור ע"ש במראה הפנים ד"ה רופא מותר דכ' שם ג"כ כזה עש"ה ומכאן ראי' דהך דאמירי' לעכו"ם שבות אפי אומר לעכו"ם שיאמר לעכו"ם אחר לעשות לו מלאכה עבורו ג"כ הוי שבות ולא חשיב שבות דשבות ע' שו"ת חות יאיר סי' מ"ו דן בזה ולענד"נ פשוט כנ"ל דכיון דוודאי יאמר לעכו"ם הב' והוא עצמו מצווהו על כך לומר לעכו"ם ב' לעשות ולכן הוי כאילו הוא עצמו אמר לעכו"ם הב' לעשות והוי רק חדא שבות כבכל אמירי' לעכו"ם וע"ע תוי"ט יבמות פרק יו"ד משנה א' האשה שהלך בעלה למדה"י ובאו ואמרו לה מת בעלך וניסת כו' דק' שם דהא איירי שם בעד אחד ואיך קתני ואמרו ל' רבים וכ' התוי"ט בזה וז"ל ואפשר לתת טעם דאשמעי' דאפי' היתי' האמירי' ע"י רבים כגון עד מפי עד אפ"ה תינשא כו' עכ"ל ועדיין ק' דהא במתני' קתני ואמרו לה ואילו בעד מפי עד אכתי רק אחד אמר לה דאילו העד הא' הא לא אמר לה וצ"ל בהכרח דמה שעד הא' אומר להב' והב' לה נחשב כאילו העד הא' בעצמ' אמר לה וקורהו התנא ואמרו לה וא"כ ה"נ מה שהישראל

אומר לעכו"ם והעכו"ם אומר לעכו"ם הב' הוי כאילו הישראל בעצמו אמר לעכו"ם הב' והוי רק חדא שבות:

דף יד:

אין מוכרין להם בהמה גסה כו', נ"ב ע' שו"ת צמח צדק סי' ל"ה אי מותר למכור בהמה גסה לעכו"ם בשביל שיביא עלי' אתרוג לציבור עש"ק:

דף טו.

גזיר' משום נסיוני כו', נ"ב ע' שו"ת הריב"ש סי' כ"ד:
שם והשתא דאמרת שכירות לא קני' גזיר' משום שכירות וגזיר' משום שאלה כו', נ"ב בס' הפרדס לרש"י ה' שבת סי' ק' וז"ל וקיי"ל דישראל מצווה על שביתת בהמתו כו', והלכך אסור לבר ישראל לאושולי ולאגורי בהמתו לעכו"ם אפי' קודם השבת אלא אם הוא במקום קרוב דמיהדר לי' קודם חשיכה וא"ת כיון דאושלה או אגרה קניא וקמה לי' ברשותי' לעניין שאלת בהמה לא מצית אמרת הכי דשכר שבת קא שקיל ועוד בהמה שם בעלי' עלי' עכ"ל וצע"ג דגם מ"ש דבהמה שם בעלי' עלי' אין כוונתו לומר דשכירות לא קניי' רק דהואיל ושם בעלי' עלי' בפי בני אדם ה"ל מראית העין דאיסור וכמובן וע"ש:
שם תוד"ה השתא כ' וקשה דבפ' הזהב כו', נ"ב עמ"ש בזה ברוקח סי' ת"ע ודבריו צריכים ביאור עש"ה:
שם תוד"ה אימור כ' וקשיא לר"ת כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב סי' ע"ג:

דף טו:

כל היכא דאיכא למיתלא תלינן, נ"ב כזה בר"ש דמאי פ"ו מ"ו בשם הירושלמי וע"ש פ"ו ה"ה בגוף הירושלמי:
שם ישראל עביד תשובה, נ"ב ע' שו"ת תה"ד סי' שט"ו וע' שו"ת מים עמוקים להמזרחי ז"ל סי' א' ד"ה תשובה נ"ל לענ"ד דהא לא צריכא כו' עש"ה וע' שו"ת הרח"ש כלל י"ז אות א' ואות ב' וע"ע שם כלל ל"ב אות ו' בדברי השואל מש"ש ואעפ"י שנתחלפה דילמא הדרא בתשובה ומיפרקא בי':
שם תוד"ה לעכו"ם כ' דהתם מיירי בעכו"ם שאינו מוזהר על לפני עור כו'. נ"ב בזכרוני מס' חידושי חמדת שלמה דדן דגם עכו"ם מצווה על לפ"ע דהא מוזהר על דינים דבכללן שלא להזיק לאדם והרי המחטיאו יותר מההורגו וה"ל בכלל דינים ונ' קצת ראי' לזה מגיטין מ"ד א' לגר תושב מהו ולכאורה מה האיבעי' הרי גר תושב היינו רק שקיבל עליו

ז' מצוות ב"נ וא"כ אכתי הרי יעבוד בעבד בשבתות ויו"ט ויבטלו משאר מצוות כעכו"ם ומאי עדיפותי' מעכו"ם וכל הטעם במוכר לעכו"ם דיצא לחירות הרי הוא משום דמפקע לי' ממצוות ויחלל שבתות וי"ט כמבואר שם וזה הרי ישנו גם בגר תושב וע"כ דאסור לעכו"ם באמת להכריח העבד לעשות מלאכה בשבתות וי"ט ולבטלו משאר מצוות דהמחטיאו יותר מההורגו וה"ל מזיק ואסור בזה מפאת דינים וכנ"ל אלא דסתם עכו"ם מחזקי' לי' דאינו מקיים מצוות ב"נ ואינו נזהר בדינים ולכן יצא לחירות ומשא"כ בגר תושב דקיבל עליו ז' מצוות ב"נ דדינים מכללם י"ל שלא יכריח העבד לחלל שבתות וי"ט ולא יבטלו ממצוות כיון דאסור בזה מפאת דינים ומאי דמסקי' שם דגם לגר תושב יצא כו' י"ל דסוף סוף כיון דעכו"ם הוא לית לי' חזקת כשרות וחיישי' שמא יתקלקל בעתיד אף דקיבל עליו ז' מצוות ב"נ או דלא פלוג רבנן כיון דסוף סוף עכו"ם הוא וישנו ממילא בכלל הגזיר' שגזרו דהמוכר עבדו לעכו"ם יצא לחירות:

שם כ' אנו מוזהרין כו', נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' קפ"ה:

דף טז.

ועביד על חד תרין, נ"ב כל' זה מנחות פ"ה ב' ושם פ"ז א':

דף יז.

ואל תקרב אל פתח ביתה כו' וכמה א"ר חסדא ד' אמות, נ"ב בכללים שלי דנתי מכאן דשיעור קירוב סתם הוא ד' אמות והארכתי עוד מכמה דוכתי' והזכרתיו ג"כ בקונטרס גבורות שמונים במפתחות שבסוף הקונטרס אות כ"ח וכעת ראיתי עוד בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' ע"ר עוד אמרת והודיענו דיוק הלשון שכתוב בתקנה בקרוב חומת העיר כו', תשובה מסתברא שכל מקום שנא' בו קרוב סתם היינו בתוך ד' אמות וכמו ששנינו בגיטין ע"ח א' היתי' עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לה מגורשת כו' ואמרי' עלה בגמ' ה"ד קרוב לה כו' אמר רב ד' אמות שלה זהו קרוב לה כו' עכ"ל ז"ל וגם אני הבאתי ראי' זו בכללים שלי וחולם לקמן נ' א' במקורבות כו' ע"ש ברש"י דיש שם ל' קירוב והכוונה על אמה ופחות וד' אמות קרי לי' שם מרוחקות עש"ה:

שם תוד"ה עד כ' שר של הרים, נ"ב ע' חולין מ' א' לגדא דהר וברש"י מלאך הממונה על ההרים, וגוף דברי התוס' דאף דנאמר הרים כו' הכוונה לשר שלהם ע' דוגמתו בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' אלף ס"ו עש"ה:

דף יז:

אי סייפא לאוו ספרא ואי ספרא לאוו סייפא, נ"ב מתוס' תענית ז' א' ד"ה אף נ' הפי' דאין הכוונה על פחיתות הליסטיות והגניבה בפרט רק הכוונה בכלל דהלומד אין לבו פנוי ואין לו עת לעסק אחר וא"א להיות למדן וסותר יחד ע"ש:
שם רבן של תרסיים אני, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"א סי' ט"ז:

דף יח.

אי עבדה איסורא לא מיתעביד לה ניסא, נ"ב מעין דוגמא בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' רצ"ו כי מה שאמרו ישראל היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל כוונתם לומר דוודאי שוגג הי' ואין עליו עונש מיתה דא"א שיהי' מזיד אחרי אשר נעשתה הישועה הגדולה הזאת בישראל על ידו שאין הקב"ה עושה נס ע"י הרשעים המזידים ע"ש וע' ברכות נ"ח א' מי עבד רחמנא נסא לשקרי ומעין זה ראיתי בס' אחד בתי' קושית תוס' פרק ב' דשבת כ"א ב' דשמא נטמא הפך בהיסט ותי' דבאמת שכחו הכהנים על החשש הזה והדליקוהו בשכחת החשש הזה ואחרי שהדליקו ונעשה בו נס אז אגלאי מילתא למפרע שלא נטמא כלל והנס מעיד ע"ז שאילו הי' טמא לא הי' נעשה בו הנס ובזה מיושבת גם הקושי' דהא בלילה ראשונה לא נעשה נס ולמה מדליקין בו ולהנ"ל ניחא דאילו זכרו הכהנים לחשש דעכו"ם כזבים ושמא טימאוהו בהיסט הא לא היו מתחילין להדליק כלל ולא הי' נעשה הנס כלל וכלל ורק ע"י ששכחו זה והדליקו הוא שנעשה הנס ובאמת מה ששכחו זה הוא גופי' הי' נס דהכהנים כולם שכחו מדבר הידוע דגזרו על העכו"ם להיות כזבים ומטמאים בהיסט ושיש לחוש ע"ז ואך דזה ג"כ הי' מן השמים שישכחו וידלקו ויעשה נס בשמן ואז תיגלי מילתא שלא נטמא כנ"ל:

דף יח:

על לבי זונות כו', נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ד סי' אלף קל"ז

דף יט.

אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתק"י שכ' עוד יש טעם אחר דאין ראוי לאדם להתפלל אלא במקום שלבו חפץ כי היכא דאמרי' אין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ כו' עכ"ל ונקט ז"ל ל' דכאן אף שכוונתו למקום ממש ע"ש ואילו כאן הוא עניין אחר וע"ש שכ' עוד אמרו בספרי החכמה כי בהיות

האדם מתכוון אל רבו ונותן אליו לבו תתקשר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפע אשר עליו ויהי' לו נפש יתיר' וזה נקרא אצלם סוד העיבור בחיי שניהם וזהו שנא' והיו עיניך רואות את מוריך כו' וכן התהלל רבינו הקדוש שאם הי' רואה את פני הרב הי' מגיע למדריגה עליונה כו' ומש"ה א"ר יוסי לא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה ומכאן התירו שילך אדם למקום אחר ללמוד תורה אעפ"י שאביו אומר לו שלא ילך כו' וזה הטעם בעצמו בתפלה כי בהביט האדם אל אוהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו נוחה תתעורר נפשו אל הכוונה השלימה כו' וע"ש בתשובה הנ"ל שכ' ג"כ ואי לאו דמסתפינא ה"א דטב לי' להתפלל ביחיד מלהתפלל בחברת בני אדם שאין דעתו נוחה מהם עכ"ל:

שם תוד"ה אשרי כ' דאיש משמע למעוטי אשה והאיש משמע למעוטי איש אחר, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' ס"ח ע"ש בתשובתו אות ב' דכ' דהאיש ממעט טפי אשה מאיש דומי' דהאזרח להוציא את הנשים עש"ה וכמדומה דבמחכת"ה אישתמיטו לי' דברי תוס' דכאן דאפי' הי' מקום לתרץ מ"מ ה"ל לאתויי דבריהם ודע דסברת תוס' דכאן דה"א דהוי מיעוט המיעוט רק באיש איש זה ולא אחר ולא נפקא אשה אע"ג דבפשיטות אין אשה בכלל איש דגמתו יש בל' חכמים ע' יבמות ב' א' תוד"ה חמש דאי הוי תני ט"ו עריות הוי מפיק רק שאר עריות שאינן אותן ט"ו אבל נשים אסורות שאינן עריות לא הי' מוציא ודוק:

דף כ.

לאקדומי נתינה דגר למכיר' דעכו"ם, נ"ב ע' שו"ת תש"בץ ח"ג סי' קנ"א הביא דרשא דספרא וכי תמכרו ממכר לעמיתך כשאתה מוכר מכור לישראל חבירך וכ' דנראה שאפי' למכור לישראל בפחות מלעכו"ם חייב הכתוב דאילו שוה בשוה פשיטא כדפריך בפ' איזהו נשך א' עמי ועכו"ם עמי קודם פשיטא ומשני לא נצרכה אלא אפי' לעכו"ם בריבית ולישראל בחנם וה"נ קרוב הדבר לדמותו לזה דשוה בשוה לא הוצרך הכתוב להזהיר שיקדים ישראל לעכו"ם אלא אפי' לישראל בפחות ולעכו"ם ביתר ישראל קודם ואפי' בגר אמרי' להקדים נתינה דגר למכיר' דעכו"ם כו' עכ"ל ונ' דכוונת התש"בץ לפי תי' התוס' כאן דדווקא נבילה שאינו שוה אלא דבר מועט כו' דיש לדון עכ"פ מזה דיש לישראל להפסיד דבר מועט עבור קדימת גר לעכו"ם וא"כ כ"ש דיש לו להפסיד דבר מועט עבור קדימת ישראל לעכו"ם ולכן כל שהעכו"ם נותן בעד החפץ יש לו למכרו לישראל בפחות מעט ממנו דאילו משטחיות ל' להקדים נתינה דגר כו' א"כ נדון דמחויב לתתו לישראל במתנה לגמרי ולא ימכרנו לעכו"ם ואילו התשב"ץ עצמו חייב רק למכרו

בפחות וע"כ כוונתו בראייתו מהך דלהקדים נתינה דגר כו' לדברי התוס' הנ"ל ואולם גם לדברי התוס' עדיין יש לדון בראי בראייתו מכאן דכאן הא אמרי' רק דיש לו להפסיד דבר מועט עבור ריוח מרובה של הגר כיון דלגר שוה הרבה ומשא"כ למכור לישראל בפחות מעט מלעכו"ם דכמו שהוא מפסיד רק דבר מועט הרי גם ישראל הקונה מרויח רק דבר מועט וא"כ זה י"ל שפיר דאינו מחויב להפסיד מועט שלו עבור מועט דחבירו ואין ע"ז ראי' מכאן ודו"ק וע"ק לדברי התשב"ץ דהא סתם ספרא ר' יהודה ור' יהודה הא ס"ל כאן דאפי' להקדים נתינה דגר כו' לא צריך קרא וא"כ אכתי גם למכור לישראל בפחות מעט מלעכו"ם ה"נ דלא צריך קרא וא"כ עדיין הקושי' במק"ע על הספרא דל"ל קרא וצ"ע וגוף קושיתו מהך דאיזהו נשך נלענ"ד דרק בהלואה דהלואה הוא הנאת לוה לכן מסברא פשוט דיש להקדים להנות ישראל מלההנות לעכו"ם ומשא"כ במכיר' שפיר צריך קרא אזבינא דרמי על אפי' ומוכרו בשוה או במוכרו ביותר אפי' בזבינא חריפא דאז הוא הנאת מוכר ולא הנאת לוקח ע' נדרים ל"א וא"כ כיון שאין מהנה לאחר במכירתו רק הוא נהנה אין כאן שום קדימה מסברא שיהנה מישראל ולא מעכו"ם ואדרבה הי' סברא להיפוך וע"כ שפיר צריך קרא כשאתה מוכר כו' דבכל אופן כשירצה למכור וירצה ישראל לקנות ממנו הישראל קודם לעכו"ם וכן בהך דאו קנה מיד עמיתך דג"כ דרשי' שם בספרא כן ג"כ צריך קרא אזבינא חריפא וקונה בשוה או אקונה בפחות דהוא ג"כ הנאת לוקח ולא הנאת מוכר ע"ש בנדרים וע' תוס' ב"מ ק"ח ב' ד"ה משמתינן דנ' מדבריהם שם דאין חיוב למכור שדה לישראל בפחות מלעכו"ם ואפי' הישראל מצרן ורק באותם דמים שהעכו"ם נותן הוא דיש לישראל קדימה עש"ה ואולם י"ל דגם להתוס' יש חיוב קדימה לכתחלה למכור להישראל אפי' בפחות מעט ואך דשמתא הוא דליכא על עברו על חיוב זה ורק אם הישראל נתן לו אותם הדמים שנתן העכו"ם ומכר לעכו"ם אז הוא דמשמתינן לי' ואולם לפי"ז לא הי' לתוס' לכתוב ל' שישראל רוצה ליקח רק שישראל רצה ליקח עש"ה ותבין:

שם אסור לאדם שיאמר כמה נאה עכו"ם זו נ"ב מעין זה סוטה מ"ב ב' מכאן שאסור לספר בשבחן של רשעים:

שם שחק ובכה, נ"ב כל' זה יומא ל"ח א':

דף כא.

תנא אין שכונה פחותה מג' בני אדם, נ"ב כעין זה נדה ס"א ב' תנא אין שכונה פחותה מג' אצבעות:

שם תוד"ה כיבוש כ' א"נ כיון דאיסור שכונה כו', נ"ב ע' ס' מנחת פתים על או"ח סי' קנ"ו שהקשה מכאן על הב"ח יו"ד סי' של"ד (ד"ה ומ"ש י"ז המכשיל את העור) שכ' דאין המקרא כפשוטו כו' ע"ש אמנם בלא"ה דברי הב"ח תמוהין מן הת"כ קדושים ולפני עור כו' לפני סומא בדבר כו' הי' נוטל ממך עצה אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו אל תאמר לו צא בהשכמה שיקפחוהו לסטים צא בצהרים בשביל שישתרב כו' הרי דלאו דווקא בעביר' רק כל שאר מכשול ואפי' מכשול גופנייי ג"כ בכלל הלאו אך שאמת נ' כוונת הב"ח שם דאין המקרא כפשוטו לבד כו' ויל"ע בזה ג"כ בא' פיה"מ להרמב"ם שביעית פ"ה מ"ו אמר הכתוב ולפני עור כו' עש"ה וע"ע סוטה ל"ז ב' וברש"י שם ד"ה אלא זה הבא על הערוה מש"ש על משגה. עור בדרך עש"ה:

דף כב.

איכסיף לסוף איגלאי מילתא, נ"ב ע' גליון הגרע"א ז"ל ויש כזה עוד בגיטין כ"ט ב', ב"מ פ"א ע"א וע"ב:

שם ולא תתיחד אשה עמהן כו' ולא יתיחד אדם עמהם כו' נ"ב ע' אריכות בשו"ת חות יאיר סי' ס"ו וסי' ע"ג לעניין איסורים הללו בזה"ז ע"ש:

שם תוד"ה תיפוק כ' דשייך למימר לפ"ע אף במידי דלית בי' איסורא אלא מדרבנן נ"ב אי מכשיל באיסור דרבנן עובר המכשיל מה"ת אלפ"ע דלא גרע ממשיא עצה שאינה הוגנת הארכתי בחידושי וע"ע ריב"א עה"ת ריש פ' קדושים דמוכר דעובר רק מדרבנן ואף דלא הוי שם תרי עיברי דנהרא מ"מ כיון שע"י דיבור האב יוכרח הבן לעבור משום כיבוד א"כ הוי כתוחב איסור לתוך פיו וגרונו של חבירו דוודאי הוי מכשיל ואף שהי' יכול לאכלו בעצמו שהרי אין רצונו לאכול ויש ללמוד משם ג"כ דעובר מדרבנן לא מיקרי אין עושה מעשה עמך ואסור לקללו ויל"ע בזה בב"מ מ"ח ב' וגוף דברי הריב"א שם צ"ע שהביא בשם גמ' יבמות מה שלא נאמר שם כלל ואדרבה מוקי לה או בשחיטה ובישול או במחמר וכ"ז דאוריתא וגם א"א לאוקומי' בשבות כלל דהא אקרא קיימינן וצ"ע:

דף כד:

מיתבי ואת הפרות העלו כו', נ"ב ע' ס' קרבן חגיגה סי' מ"א ומש"ש ולענ"ד שהוקשה לחכז"ל דאין עולה באה מהנקיבה כו' צע"ג שלא הביא גמ' דכאן דעמדו ע"ז ואמר דילמא בבמת יחיד כו' והי' מדינא לא הוראת שעה כדבריו שם ועש"ה כל הסימן:

שם מזמורא יתמא, נ"ב י"ל הפי' עפ"י גמ' מגילה י"א א' ר' יוחנן פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו אימתי ראו וגו' בימי מרדכי ואסתר והנה מקרא זה הוא במזמור הנ"ל א"כ מזמור הנ"ל קאי על נס פורים ונס פורים הי' ע"י אסתר דהית' יתומה מאב ואם ולכן נקרא מזמורא יתמא וגם י"ל עפ"י גמ' מגילה ז' ב' מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו' ומוכח דנס פורים עניינו בסילוק הדעת כי הוא מעלה ממדריגת הדעת וכמדומה ברור שכן ראיתי כתוב בספרי חכמי האמת בכוונת הגמ' הזאת וע"כ מפאת זה ג"כ נקרא מזמורא יתמא ע' לעיל י"ג ב' רש"י ד"ה יתמא כ' בלא דעת וכן י"ל דלפי שהי' הנס ע"י יתומה שע"ש זה נקרא מזמורא יתמא כנ"ל באופן א' לכן לזכר זה חייבו לבסומי עד דלא ידע כו' כי סילוק הדעת נקרא יתמות כנ"ל:

שם תוד"ה פרה כ' ויש לתמוה כו', נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' פ"א:

דף כה.

ואלי', נ"ב מאי דק' הא אלי' לגבוה סלקא ע' שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרע"ט:

דף כו.

העכו"ם ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין כו' נ"ב ע' ס' יריאים סי' מ"ז כמה דברי חידוש וע' שו"ת חכם צבי סי' מ"ג ומה שמחלק שם בין אבידה לרבית דאבידה הוא ממון שלו ומשא"כ רבית נותן מדעתו חידוש שלא הביא דברי היריאים סי' הנ"ל דדן בזה אי רבית חשיב כשלו ע"ש דכ' בתחלה ואע"ג דתני' כו' לכל אבידת אחיך לרבות המומר דווקא לעניין אבידה איתרבי ולא ילפי' אחוה להחיותו והלואתו מיני' שאם ריבה להחזיק שלו לא ריבה לתת לו את שלו וגם בריבית הי' מותר להלוותו מהאי טעמא כו' ולבסוף הביא דעת רבותיו דחולקין ע"ז וכ' ונראה לדבריהן דריבית הוי כעין גזל כו' ע"ש בארוכה וע' שו"ת הרשב"א ח"ד סי' קמ"ז דכ' דרבית אינו גזל ע"ש ובחידושי הארכתי מאוד:

דף כו:

מורידין, נ"ב ע' שו"ת תמים דעים סי' ר"ג דמורידין גוף התיבה פירושו גרמא ולא בידים ומשום רישא דתנא ולא מורידין לומר דאפי' גרמא אסירא תני נמי סיפא מורידין וה"ה אפי' בידים עש"ה:

שם התם בעי ליטעם טעמא דאיסורא, נ"ב מעין זה סנהדרין ז פ"א ב' איסורי הוא דקא טעים:

דף כז.

המול ימול, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ק"ס:

שם דאשה כמאן דמהילה דמי,. נ"ב אין הכוונה מפאת שאין לה ערלה כמ"ש באתוון דאוריתא כלל י"א רק הכוונה משום דשם ישראל מהול מיקרי לא שני גברי ולא שנא נשי, כן התבוננתי כעת מדברי השאלתות פ' וירא דכ' כן להדיא ע"ש וכוונתו בהכרח דקדושה הישראלית עניינה קדושת מילה וכמובן ודברי השאלתות הנ"ל כך הם גם דברי הרי"ף ס"פ ר' אליעזר דמילה ע"ש:

שם קרי ביי' ותקח כו' דאמרה לאיניש אחרינא ועבד, נ"ב קצ"ע ל"ל למימר קרי ביי' הא מפאת שהיא ציותה לעשות שפיר שייך למימר בפשיטות ותקח ע' שבת קכ"ז א' דתני שם בבריתא ועימר רבי ומפרש דציוה ועימר ואולם אין לדון ל' מקרא מל' חכמים וע' עוד סנהדרין צ"ד א' דדריש ויחד יתרו שהעביר חרב חדה על בשרו ואף דוודאי מל אותו אחר דגר פסול למול עצמו דהטבילה הוא אחר המילה ובשעת המילה אכתי עכו"ם הוא ופסול למול עצמו וגם ישראל המל אותו אינו שלוחו דאין שליחות לעכו"ם וגם ליכא מידי דאיהו לא מצי עביד כו' ואך עכ"ז כיון דאין מלין אותו על כרחו ובמצותו ורצונו היא שנעשית המילה נקרא זה שהוא עצמו העביר החרב חדה על בשרו ועמ"ש בגליון זבחים ד' ב' בשם היריאים וע"ע מ"ש בגליון פסחים ס"ה ב' וע"ע סנהדרין צ"ט ב' ומטך אשר הכית בו את היאור וכי משה הכהו והלא אהרן הכהו כו' וק' ג"כ דהול"ל דכיון דאהרן הכה במצות משה אליו מיקרי שמשה הכה ויש ליישב ואין להאריך:

דף כז:

תוד"ה חויא כ' פ"ה שכל העובר כו', נ"ב ע' ביאור התוס' בשו"ת רד"ך בית כ"ט חדר א':

דף כח.

לאלקא ישראל כו', נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' ס"ט דרק משום צורך רבים שרי ערמה כזו בשבועה ע"ש:

דף כט:

שורפה חי', נ"ב פי' דכל אכילה שאין הדרך בכך נחשבת כאיבוד גרידא ולכן מכונה שריפה וע"ע ל' שריפה על איבוד גרידא בחגיגה כ"ה ב' ע"ש ברש"י ד"ה בדבר שאין לי גת דכ' והאי שורף לשון איבוד הוא וע' תוס' בכורות כ"ב ב' ד"ה תירום ותירקב עש"ה כל הדיבור וי"ל. ג"כ דגם ותישרף הכוונה רקבון וקורא אל האיבוד שריפה כהך דחגיגה:
שם השיאו לדבר אחר כו' עד לריח שמניך טובים, נ"ב כזה בתוספתא פרה פ"ט בקצת שינוים ושם בתוספתא הגי' ישמעאל אחי כגירסת הב"ח כאן:
שם האיך אתה קורא כו', נ"ב ע' שו"ת הריב"ש סי' רפ"ד:

דף ל:

והתניא אבל משקהו לבהמת עצמו כי תניא ההיא לשונרא, נ"ב ע' תוספתא שבת פט"ו מים שנתגלו מטלטלין מפני שהן ראויין לבהמה רשב"א אומר כל עצמן אסור לקיימן מפני סכנת נפשות וכזה הוא בש"ס שם בשבת קכ"ק ב' אלא דנאמר שם לחתול תחת לבהמה והוא כהך דכאן דלבהמת עצמו היינו לשונרא וגם נאמר בש"ס שם רשב"ג תחת רשב"א דתוספתא:

דף לא:

מפקין לי' לאבבא דחנותא, נ"ב ע' רש"י פסחים ק"י ב' ד"ה חנות דשתי' בחנות לאו קביעותא הוא:
שם תוד"ה ותרוייהו כ' דכי היכי דהתבואה בטלה לגבי המים לעניין ברכת שהנ"ב כו', נ"ב ע' תוס' ברכות ל"ח א' ד"ה הא:

דף לב.

רוצה בקיומו כו', נ"ב לעניין רוצה בקיומו בחמץ אי אסור ע' תוס' כאן ד"ה והא הכא והאחרונים האריכו וע' ירושלמי בפרקין הלכה ג' ובערלה פ"ג ה"א דמדמי ערלה לחמץ לעניין איסור רוצה בקיומו עש"ה וע"ע בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' ר"מ דכ' בפשיטות דאין רוצה בקיומו אסור רק בי"נ ולא בחמץ, ולא בשום אחד משאר איסורי הנאה ויש לספק עדיין במת דאיתקש לעכו"ם ועמ"ש על הגליון שלהי עירובין:

דף לב:

ישראל ההולך לתרפות בהליכה מותר דילמא הדר בי', נ"ב ק"ק ל' דילמא דאם אינו ודאי רק ספק א"כ גם בעכו"ם הא יש ספק זה דילמא הדר ע' רש"י סנהדרין מ"ח א' ד"ה מידי דאורחי' דכ' אבל עכו"ם אסורה לעבוד אף לבני נח הילכך לא מיתסרו תשמיש דילה בהנאה אף בהזמנה דילמא מהדרי בהו כו':

דף לג:

ואפ"ה לא חש כו' אמר אקראי בעלמא הוא, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת תה"ד סי' ק"א:

דף לה:

חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, נ"ב ע' שו"ת חוט המשולש טור א' סי' ל"ב וע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קמ"ג:

שם א"ל רבא ואיתימא ר' נחמן בר יצחק לא תישתעי מיני' דאיבו (גירסת הרי"ף) כו' וע' בר"ן דפי' דאסור לומר דבר שמועה מפיו בביהמ"ד וצ"ע מחולין קכ"ב ב' א"ר נחמן בר יצחק איבו אמרה וארבעי אמר בה כו' הרי דרנב"י גופי' אמר שמועה בשמו וצ"ל דתרי איבו הוי וי"ל עוד באופן אחר ואין הגליון מספיק וע"ע סוכה מ"ד ב' אמר אייבו משום ר"א בר צדוק כו' אולם שם נ' דאינו איבו דכאן וע"ע קידושין ל"ג א' אמר אייבו א"ר ינאי אין ת"ח רשאי לעמוד כו' ובכתובות נ"ד ב' אמר רבי איבו א"ר ינאי תנאי כתובה ככתובה דמי כו' ונ' דשניהם אחד אף דבכתובות נאמר רבי איבו ע' רש"י כתובות מ"ג ב' ד"ה א"ר זירא כו':

דף לו.

אין גוזרין גזיר' על הציבור אא"כ רוב ציבור יכולין לעמוד בה כו', נ"ב ע' שו"ת הריב"ש סי' רמ"ט הביא סוגי' דכאן דאמר אי איכא גוי כולו כו' וכ' ומשמע התם דרובו ככולו עכ"ל וצ"ע ל' ומשמע שהרי מפורש כן כאן ומינה הוא בש"ס הוריות ג' ב' דרובו ככולו ע"ש וע' שו"ת תה"ד ח"ב סי' רנ"ב דאם אין ציבור יכולין לעמוד בגזיר' אפי' גזרו ב"ד אין הציבור מחויבין לקבל גזירתם וכן גזירת הרב על התלמיד אין התלמיד חייב לקבל אם אין יכול לעמוד בגזירתו עש"ה וע"ע הך דאין גוזרין גזיר' על הציבור אא"כ רוב ציבור יכולין לעמוד בה ברש"י חגיגה כ"ה ב' במשנה ד"ה מן המודיעים ולפנים ודע דבתוספתא סנהדרין פרק ב' איתא רשב"ג ור' אליעזר ברבי צדוק אומרים אין מעברין את השנה ואין

עושין כל צרכי ציבור אלא על תנאי כדי שיקבלו רוב הציבור עליהם עכ"ל וע' נימוקי מהרמ"מ שבסוף המהרי"ו דס"ד דפוס קאפוסט ד"ה דין אם הוברר כו' עש"ה שהביא ראי' מגמ' דכאן גם על טובי ומנהיגי העיר שאין להם לתקן דבר שאין רוב ציבור יכולין לעמוד בו ע"ש ויש לזה ראי' יותר מתוספתא הנ"ל דאמר ואין עושין כל צרכי ציבור כו' דאילו כאן איירי רק בגזירות חכמים וע"ע שו"ת מהר"י מינץ סי' ה' עש"ה ויש לדבר עוד בפי' התוספתא הזאת שביעית פרק ג' אין חוכרין נירין מישראל החשוד על השביעית אבל לוקחין הימנו שדה זרוע שלא גזרו אלא עד מקום שהן יכולין לזרוע [צ"ל לגזור] כו' העכו"ם והכותי שחרשו אין עושין אותן בית הפרס שלא גזרו אלא עד מקום שהן יכולין לגזור אין מגדלין בהמה דקה אבל מגדלין בהמה גסה שלא גדרו אלא גדר שיוכל לעמוד עכ"ל התוספתא והכוונה בכולהו כגמ' דכאן דאין גוזרין רק מה שרוב הציבור יכולין לעמוד ובהך דבית הפרס יל"ע בר"ש אהלות פי"ז מ"ג דכ' טעם אחר משום דבעכו"ם לא שייך קנסא ע"ש ואולם ל' גוף המשנה שם שאין בית פרס לכותיים לכאורה לא משמעה ג"כ ככוונת התוספתא וע' רמב"ם פ"י ה"ו מטומאת מת מש"ש תיבת לעכו"ם עש"ה והך דבהמה דקה הוא בב"ק ע"ט ב' ומפורש שם הטעם משום דאין גוזרין גזיר' על הציבור אא"כ רוב הציבור יכולין לעמוד בה ונתיישבתי דבהך דבית הפרס י"ל כוונת התוספתא ג"כ כר"ש הנ"ל דלא גזרו אלא על מי שיכולין לגזור אבל לא שייך לגזור על העכו"ם שלא ישמע לנו וכיון דחרישת העכו"ם בהיתר הית' ממילא אינו עושה בית הפרס כל עיקר דין בית הפרס גזרו רק כדי שלא יחרשו הקברים ולפי שעבר איסור חרישת הקבר [ואין הכוונה כמו שדמיתי תחלה דהוא דבר שאין יכולין לעמוד בו שלא יקנו מעכו"ם שדה שנחרש בה קבר] וגם הך דלוקחין שדה זרוע כו' יש לפרש כן ואין להאריך:

דף לו:

דאורייתא אישות דרך חתנות ואתו אינהו גזור אפי' דרך זנות, נ"ב ע' רש"י מנחות מ"ג א' ד"ה משום זונה:

שם אפי' אייחוד דפנוי', נ"ב ע' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' ט"ו ד"ה ומש"ע שם להתנצל בעד הר"ם כו' כי יחוד דפנוי' דעלמא וודאי הוא גדר וסייג לתורה כו' ע"ש ודע דיש להסתפק אי גם יחוד ספק פנוי' אסור כגון בקידש אשה קידושי ספק אי מותר להתייחד עמה טרם יקדשנה שנית קידושי וודאי וע' רש"י גיטין ע"ג א' ד"ה לא תתייחד עמו משמע דאסור ע"ש ויש לחלק דשם א"א לו לבעול לשם קידושין דא"כ תצטרך גט שני משא"כ בהך דכתיבנא אפי' יתקפם יצרם לבעול אפשר לו לבעול לשם קידושין ולא תהי' ביאת

זנות ואי דשמא אינה מקודשת וה"ל מקדש בביאה דה"ל ג"כ איסור דרבנן דרב מנגיד כו' אולי משום ספק איסור קידושי ביאה לא אסרינן הייחוד:
שם תוד"ה דכתיב כ' אסיפא דקרא סמיך, נ"ב כזה שו"ת הרשב"א ח"ג סי' של"ז:

דף לז.

א"כ קרו לן בית דינא שריא, נ"ב מעין זה שבת ס' ב' א"ר חייא אי לאוו דקרו לי' בבלאי שרי איסורי שרינא בי' טובא:

דף לז:

הא א"ר יוחנן הלכה ואין מורין כן, נ"ב כ"ה ג"כ בירושלמי שבועות פ"ב ה"א א"ר יוחנן כל ספק רה"ר טהור ואין מתירין לו לעשות והתניתן כו' ע"ש כולה סוגיא:
שם אלא מעתה חיטין וטחנן כו', נ"ב ד"ז דטחינה, חשוב שינוי מברייתו מבואר עוד בנזיר נ"א ב' ע"ש תוד"ה כברייתו ויל"ע במ"ש הר"ן פ' כלל גדול ד"ה א"ר ספא האי מאן דפרים סילקא דכי היכא דשרינן בגמ' בורר ואוכל לאלתר ה"נ שרי טוחן ואוכל לאלתר ע"ש ויש לדון בזה דהא קוצר לאכול לאלתר וודאי אינו מתיר מלאכת קציר' ואפי' אוכל בפיו מן המחובר חשוב תולש גמור כמבואר ברש"י סוכה ל"ז ב' ד"ה אבל אתרוג עש"ה והטעם נ' דכיון דע"י הקציר' נשתנה הדבר שנעשה מקרקע מטלטלין דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע ועתה הוא מטלטלין ואין לך שינוי גדול מזה וע' לקמן מ"ו א' דאבני הר שנידלדלו ואילן שנתייבש חשיבי נשתנה מברייתו ע"ש [וע' ב"ב קכ"ד א'] וע"כ כיון שנשתנה הדבר מעת העשות בו המלאכה עד היותו נאכל אין דינו כאוכל לאלתר דשינוי שנשתנה הדבר עושה הפסק וה"ל כעושה כמלאכה אלאחר זמן ודו"ק היטב מאוד ולפי"ז טחינה נמי דחשוב שינוי מברייתו א"כ ג"כ ראוי לאסור אפי' בטוחן ואוכל לאלתר ורק בבורר הוא דשרי דכיון דהדבר הנברר לא נשתנה רק הוברר מן הפסולת ודו"ק היטב ואולם למאן דשרי אוכל לאלתר אפי' בבורר פסולת מתוך אוכל לכאורה לא יתכן חילוק זה דמה בכך דנשתנה ואין האכילה בחפץ שבו נעשית המלאכה דפנים חדשות באו לכאן דהא גם בפסולת מתוך אוכל המלאכה בהפסולת והאכילה בהאוכל ואינם בחפץ אחד ודו"ק וי"ל דמלאכת בריר' איננה במין הנברר לבד רק בשניהם יחד דבמה שאחד נברר לא חשיב בריר' רק במה שנבררים זה מזה וזה מזה דזהו עניין מלאכת בריר' שנבררים ב' דברים שונים מעורבים זה מזה וזה מזה וא"כ כיון דהבריר' הנעשית באוכל שריא שוב הבריר' הנעשית בפסולת לבד אינה מלאכה כלל ולפי"ז אם

לא יברור רק ישרוף אחד משניהם בתוך התערובת לא יתחייב משום בורר כיון דהנשרף לא נתברר רק נאבד והנשאר הא הוי רק מין אחד ודו"ק היטב מאוד וי"ל דזהו באמת טעם היתר בורר ואוכל מיד דכשאוכלו הרי מאבדו ואין זה ברירי' רק איבוד וברירי' חשוב רק כשנשאר הדבר והוא מבורר ודו"ק ואי דעכ"פ משעת אחיזתו בידו האוכל הנברר עד תתו אותו בפיו ובואו למיעיו הרי הוא מבורר לזה י"ל עפ"י גמ' זבחים ק"ה א' דבנקט לי' בידי' לאוכלו אמרי' דמחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי וחשיב הגיע לידי טומאה חמורה עש"ה והטעם דהכל מעשה אחת של איבוד וההשטה לפיו מהתחלת המעשה ואולם בבורר ומניח לאכול לאלתר לכאורה לא יתכן טעם זה ובאתי רק להעיר וע' ט"ז או"ח סי' ש"מ סק"ב מה שצידד גם במוחק דיהי' מותר מוחק לצורך אכילה מיד ע"ש ודבריו צ"ע:

דף לח.

דגים קטנים מלוחים כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך ס' נ"ח:

דף לח:

התם לעבורי זוהמא הכא למתוקי טעמא, נ"ב דוגמת חילוק זה בין אי עבדי לעבורי זוהמא או למתוקי טעמא בברכות ל"ט א':
שם תוד"ה אי כ' דשרינן מישחא שליקא ושמן, נ"ב לכאורה היינו שמן וע' הפי' בזה בס' באר יעקב חיו"ד סי' ק"ג דנ"ד ע"א ועוד שם דנ"ו ע"א:

דף לט.

והית' קושרת לו תפילין על ידו, נ"ב בהגהות מיימוני פ"א מה' ציצית אות ט' וז"ל בתוס' גיטין מצאתי כו' דכל מצוה שאין אשה חייבת כגון לולב וציצית אינה יכולה לאגד הלולב ולתקן הציצית כו' והא דס"פ עד כמה ושלהי אין מעמידין מעשה באשה אחת שנישאת לחבר והית' קושרת לו תפילין על ידו לא הית' קושרת אלא מסייעת לו לקשור כו' ע"ש ונ' דאף דפסולה לקשור מ"מ לסייע יכולה ע' דוגמתו פרה פי"ב מ"י הכל כשרין להזות חוץ מטמטום ואדרוגינוס והאשה ותינוק שאין בו דעת האשה מסעדתו ומזה ע"ש וע' ברכות נ"א א' שמאל מהו שתסייע לימין כו' ועמ"ש על הגליון שבת צ"ג א' וע' שו"ת ראשית בכורים ח"ב סי' ח' העיר על דברי הגהות מיימוני הנ"ל דמבכורות ס"פ עד כמה

הנוסחא רשב"א אומר משום ר"מ ור"מ הא ס"ל בעירובין צ"ו ב' דנשים חייבות בתפילין וא"כ אין קושי' כלל עש"ה:

דף לט:

וכולן אם נתארח כו' מותר, נ"ב ע' רש"י וע' שו"ת תשב"ץ ח"א סי' ס"ג עש"ה וע"ע שם ח"ג סי' פ"ג עש"ה וע' שו"ת מעיל צדקה סי' ס"ג דימה לזה (לפירש"י) נאמנות ע"ה בט"ע דכשנוגע גם לעצמו אפשר דנאמן בט"ע ע"ש:

דף מ.

רש"י ד"ה חבית פתוחה לא סגי בחדא דאיכא למימר מעלמא נפל בי', נ"ב אבל בתרתי לא אמרי' מעלמא אתו וע' מעין דוגמא לזה נדה מ"א ב' ודווקא תרתי אבל חדא אימא מעלמא אתיא:

דף מד:

היא באה בגבולי, נ"ב יש להסביר דענייני איסורי ע"ז הם כעין פנים וקדושה בטעם את זלע"ז עשה האלקי"ם וכנודע וע"כ כמו דבבהכ"נ אף דאסור לעשותו קפנדריא מ"מ מבואר בברכות ס"ב ב' דאם הי' שביל מעיקרו מותר אלמא דכשהבית הכנסת בא בגבולו אין מקדשו ואוסר ההליכה בו כן להיפוך כו':
שם א"ר חמא בר יוסף בר' אמר רבי הושעיא תשובה גנובה השיבו ר"ג לאותו הגמון, נ"ב דוגמתו במעילה ז' ב' אר"ל משום ר' אושעיא תשובה גנובה השיבו ר"ע לאותו תלמיד:

דף מה.

ומפני מה אשיר' אסורה מפני שיש בה תפיסת ידי אדם, נ"ב בס' גור ארי' עה"ת דברים פרשה י"ב פסוק ג' עמ"ש רש"י אשירה אילן הנעבד כ' וז"ל אע"ג שמחובר לקרקע אינו נאסר דכתי' אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם קאמר במשנה אשיר' אסורה מפני שיש בה תפיסת ידי אדם פי' אע"ג שהאשיר' מחובר בארץ יש לאדם תפיסה באשיר' שהיא בארץ בצדדין שלה ואפי' במקום השורש יש לאדם תפיסה בה דהיינו שיכול לתפוס שרשו ועיקרו אבל בהר אין לאדם תפיסה והוא דבר אחד עם קרקע עולם אבל רש"י פי' לפי שיש בה תפיסת ידי אדם כשנטעו הי' בו תפיסת ידי אדם עכ"ל ופי' עצמו ז"ל צע"ג דהא בעלי חיים נמי קרינן להו אין בהם תפיסת ידי אדם והרי יש עוף קטן ונמלה שיכול לאוחזם בידו ולקמן מ"ו א' דאמר בהמה תוכיח הל"ל נמלה תוכיח ולא הי'

יכול לומר עוד הצד השוה שבהן שאין בהן תפיסת ידי אדם ומאבני הר שנידלדלו גופי' קשיא דקרינן להו אין בהן תפיסת ידי אדם ואמאי אטו לא משכחת שנידלדלו אבנים קטנים שיכול לתופסן בידיו והדברים צע"ג ואולי כוונתו ז"ל דאילן אינו דבר אחד עם הקרקע דאילן הוא דבר בפ"ע וקרקע הוא ג"כ דבר בפ"ע ורק שהאילן מחובר לקרקע וע"כ כיון שהאדם יכול לעקרו מחיבורו במקום שהוא מחובר בארץ למטה וגם בשרשיו בתוך הארץ יכול לתפוס ולעקרם משם ויהי' האילן נעקר וזהו דקרינן תפיסת ידי אדם היינו שהאדם יכול לתפוס בו ולעקרו מחיבורו ולכן לא אהני לי' חיבורו וכתלוש דמי ונאסר ומשא"כ הר אף שיכול לעקרו כהך דפ' הרואה דעוג מלך הבשן עקר טורא בר תלתא פרסי מ"מ כיון שאין ההר דבר אחר מן הקרקע רק הוא דבר אחד עם קרקע עולם וחלק ממנו לא אמרי' שיהי' האדם יכול לאסור חלק הקרקע העולם הואיל והי' יכול לעקור אותו החלק דכיון דכל הקרקע עולם דבר אחד אין החלק ממנו נידון בפ"ע ואין נפרד מן הכלל להיות לו דין בפ"ע ורק כיון דכל הקרקע עולם א"א לו לאסרו דכל הקרקע ליתא בעקיר' לכן אין יכול לאסור גם חלק ממנה דו"ק מאוד ולפי"ז הש"ס לקמן מ"ו א' ה"ק מה הר שאין בו תפיסת ידי אדם היינו שלא נעקר ע"י אדם אף הני אבנים שלא נעקרו ע"י אדם כו' ונכון ג"כ הצד השוה דבעל חי נמי הרי אין נעקר ע"י אדם ואפי' דילדל עובר שבמעי בהמה ועקרו מ"מ אין זה עקיר' מן המחובר דגם אמו הא הית' תלושה ואין עניין תפיסת ידי אדם רק באילן שהוא דבר בפ"ע ומחובר לקרקע המחוברת והאדם יכול לתפסו ולעקרו מחיבורו במחובר ודו"ק היטב ועדיין י"ל הרבה בפי' הנ"ל ובאתי פה רק להעיר:

דף מו.

להכי כתב שקץ תשקצנו כו' דאע"ג דאתיא מדינא להיתרא לא תתיא, נ"ב עמ"ש בזה בלקח טוב כלל ב' ד"ה והנה בגוף הך מילתא דאעמה"ד נלענ"ד לתת טעם חדש לזה ע"ש בקצרה דכתבתי בטעמא דאעמה"ד דכיון דכתי' והצילו העדה וחייבה תורה בחיפוש זכות והצלה אין לדון דין מדעתנו לחייב עונש דוגמת הך דכאן דאמרי' להיפוך דכיון דאמרה תורה לשקץ ולתעב אין לדון דין מדעתנו להתיר ע"ש וע' רשב"ם ב"ב קכ"ט ב' ד"ה לבר מעבודת עכו"ם דכ' שאם התפיס כו' דבר לעכו"ם ובתכ"ד חזר בו אפ"ה נאסר משום חומרא דעכו"ם וכדאמרי' נמי בעבודת כו"ם שקץ תשקצנו דאע"ג דאתי מדינא להיתרא אסור עכ"ל והנה מ"ש וכדאמרי' נמי כו' אין כוונתו לכאורה בפשיטות לחומרא דעכו"ם בעלמא לומר דעכו"ם חמור טפי מעלמא דאי להביא ראי' אחומרא דעכו"ם גרידא ה"ל

לאתויי הא דאמרי' בפ"ק דחולין ובכ"ד חמורה עכו"ם שכל הכופר בה כמודה בכה"ת כולה ורק נ' כוונתו ג"כ דעניין חזרה דתכ"ד הוא מפאת אומדנא דמאמדין דעת האדם שהניח לעצמו חזרה בתכ"ד כמ"ש הר"ן נדרים או כמ"ש אני בחידושי דאומדנא דמוכח דאין אדם חוזר ממה שעושה בדיעה מיושבת ואם חוזר זה מורה דמעיקרא בטעות עבד ועכ"פ כל עניין חזרה דתכ"ד הוא רק אומדנא מדעתנו שמאמדין דעת האדם בכך וע"כ בעכו"ם דכתי' שקץ כו' וציותה תורה להרחיק ולתעב כל האפשר גם זה בכלל הריחוק שלא לדון אומדנות מדעתנו להתיר והוא ממש כהך דכאן דכיון דכתי' שקץ כו' אע"ג דאתיא מדינא כו' ושפיר הביא הרשב"ם הך דכאן לראי' ולדמיון גמור ולפי"ז יומצא לפי סברתנו בלקח טוב הנ"ל דגם חזרה דתכ"ד לא תועיל לחייב עונש ולדמיון המקדיש בהמתו ובתכ"ד חזר בו ואמר ה"ז תמורה אינו לוקה על תמורה זאת ואולם בזה י"ל דכיון דלעניין החלות סוף סוף התמורה חלה דלעניין החלות הא מהני תכ"ד לכן ממילא לוקה ג"כ שהרי המיר ודו"ק ואולם יש למצוא עוד נפקותות בזה בגווני אחריני ובאתי פה רק להעיר בגוף הדבר וע"ע רמב"ן שבת פ"ו ב' ד"ה הא דכ' הא דאמרי' טומאת ע"ז דרבנן ולקולא ולחומרא לקולא מקשי' לרבנן אליבא דר"א אבל לרבה אליבא דר"ע איפכא ס"ל דכיון דבעי' לארחוקי ע"ז לחומרא מקשי' עכ"ל ואולי כוונתו ג"כ לגמ' דכאן דכיון דכתי' שקץ כו' וציותה תורה לשקץ ולהרחיק אין לדון להתיר ולכן ג"כ כ' ז"ל כזה דגם זה בכלל הריחוק דאם יש לדון להתיר ולאסור נדון יותר לאסור וע' כאן בעמוד ב' א"ל א' פפא לרבא וכל היכא דאיכא קולא וחומרא לקולא לא פרכי' והא הזאה דפסח כו' ולרמב"ן הנ"ל מה קושי' הא בע"ז יש סברא מיוחדת לדון להחמיר משום ריחוק ע"ז ויש ליישב בכמה גווני ואין להאריך:

דף מז.

תוד"ה היינו כ' שהרי נשתנה ע"י טוי', נ"ב ע' מג"א סי' י"א ס"ק י"ב וע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' ל"ט וע' ב"ק צ"ג ב' ותוס' זבחים צ"ה א' ד"ה והא:

דף מז:

נידון מחצה על מחצה, נ"ב דוגמתו אהלות פ"ו מ"ג ומ"ז ידון מחצה למקצה וכזה שם עוד פי"ב מ"ח וע"ע שם פ"ד מ"א ר' יוסי אומר מחצה למחצה וכלים פ"ד מ"ד ר' יהודה אומר חולקין האמצעית וע"ע שם פ"ו מ"ד חצי' של זו טמאה וחצי' טהורה כו' ועוד שם פ"ב מ"ז חולקין את עוביו כו' ע"ש בר"ש:

שם בית שבנוי מתחלה לעכו"ם ה"ז אסור סיידו וכיידו לעכו"ם וחידש נוטל מה שחידש, נ"ב דוגמא לזה סנהדרין מ"ח א' נפש שבנאו לשם חי מותר בהנאה הוסיף בו דימוס אחד לשם מת אסור בהנאה כו' אם הי' מכירו חולצו ומותר:
שם הכניס לתוכה עכו"ם כו', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת הרא"ש כלל י"ט אות י"ז:

דף מח:

אבל לא בימות החמה וברש"י שהצל יפה להן, נ"ב בחידושי הערותי מדוע אסור הנאת הצל הרי הצל מאיליו והאילן רק חוצץ בפני החמה ומונע חום החמה לבוא והוי הצל מאיליו וא"כ הא ה"ל האילן רק כמבריח ארי ואין ראוי שיוחשב הנאה מאילן וע' ב"ק נ"ח א' וכעת ראיתי בירושלמי שביעית פרק ב' ה"ג המזהם אינו אלא כמושיב שומר בית עושה לה צל והיא גדילה מחמתה עש"ה דמשמע דהנאת דבר המיצל לגידול היא הנאה בעצם לא רק הברחת ארי וצריך טעם למה:

דף נ:

בעינא זריקה מסתברא וליכא, נ"ב ע' מנחות כ"א א' דגם דם שקרש כשר לזריקה בפנים בחטאות החיצונות ואולי גם דם קרוש כשזורקין אותו משתבר ונופל חלקים חלקים ועמ"ש בזה בגליון סוכה י"ב א' בארוכה יותר:

דף נב.

א"ק ושם בסתר עד שיעשה לה דברים שבסתר, נ"ב וברש"י עבודות שבסתר הוא עובדה שלא ישמעו ב"ד ויסקלוהו עכ"ל וצע"ק דהא אפשר לו לעבוד בגלוי ולא יקבל עליו התראה וג"כ לא יוסקל וצ"ל הכוונה דכיון דב"ד מכין ועונשין גם שלא מה"ת למיגדר מילתא לכן מתיירא לעבור בגלוי דשמא יראו ב"ד להענישו למיגדר מילתא ובזה א"צ התראה ומ"ש רש"י ויסקלוהו אף דבתורת עונש שלא מה"ת יכולים להענישו גם בשאר עונשין מ"מ הא גם בסקילה יכולים להענישו ע' יבמות צ' ב' וא"כ הא מתיירא גם מזה וזהו שכ' רש"י ויסקלוהו היינו דמתיירא גם מזה אבל מיותר חמור מזה אין לו להתיירא דכיון דלא מצינו בתורה מיתה חמורה מזו לכן גם בעונש שלא מה"ת מסתבר וודאי דאין להם להענש רק לכל היותר בעונש היותר חמור של תורה אבל לא עוד ביותר מזה וגם מסתמא יענישוהו בסקילה דהוא העונש של ע"ז וכהך דיבמות שם דהענישו לרוכב הסוס דהוא שבות שבת בסקילה הואיל ועונש שבת של תורה הוא בסקילה עש"ה ומכאן

ראי' לפי"ז למ"ש בגליון יבמות צ' ב' שם בשם שו"ת הרשב"א דבהך דב"ד מכין ועונשין שלא מה"ת א"צ תורת עדות ע"ש דאי איתא אכתי יכול לעבוד לפני עד אחד או לפני נשים ושאר פסולי עדות ועדיין א"צ לעבוד בסתר דווקא ומדאמרי' דעובד בסתר דווקא מיראת עונש הב"ד ע"כ דהב"ד בכחם להעניש בעונש שלא מה"ת גם ע"י או עדים פסולים וכמובן ולפי דברינו אלה הנה מצאנו מקור מקרא להך דב"ד מכין ועונשין שלא מה"ת דהא כתי' בקרא ושם בסתר ודרשי' לי' כאן לר"ע דהילכתא כוותי' עד שיעשה לה דברים שבסתר דהיינו העבודה וק' ע"ז דמדוע הוא דברים שבסתר וצ"ל דמתיירא לעבוד בגלוי מפני עונש הב"ד וכפירש"י ואף דבידו שלא לקבל התראה ע"כ צ"ל דמתיירא מעונש שלא מה"ת וא"כ הא יש לימוד מבואר מכאן דבכח ב"ד להעניש גם שלא מה"ת:

דף נב:

שהחזרת לי אבידתי, נ"ב כל זה מנחות י"ח א'

שם שגנזנום כו', נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' מ"ב:

שם קרא אשכח ודרוש דכתי' ובאו בה פריצים וחללוהו, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' ה' ומה שדן בתחלת דבריו שם ק"ו מכאן לביהכ"נ שבאו בו עכו"ם כו' דפקעה קדושתו י"ל דאדרבה הוא הנותנת דביהמ"ק הואיל וגבוה קדושתו טפי יותר בקל הוא מתחלל ע' לקח טוב כלל ו' אות ב' ומש"ש בתשב"ץ עוד ואם יש מי שלבו נוטה לומר שאעפ"י שנכנסו עכו"ם לשכונה לא הופקעה קדושת בתי כנסיות מדכתי' והשמותי את מקדשיכם קדושתן אף כשהן שוממים כו' וקרא דובאו בה פריצים וחיללוהו דמשמע דזכו בהן עכו"ם גזה"כ היתי' במקדש ראשון ובאבני מזבח מפני שהפקירום ישראל כמו שנראה מדברי רש"י ז"ל שם ואינו עניין לבתי כנסיות כו' עכ"ל ודבריו צ"ע מכמה פנים דהך דקדושתן אף כשהן שוממין הוזכר במגילה אביהכ"נ שחרב לא אוכנסו בו עכו"ם ואי משמע לי' דחרב ע"י עכו"ם נמי בכלל מ"מ הא גוף המקרא הזה במקדש מישתעי [אלא דילפי' מיני' גם ביהכ"נ הואיל וקרוי ג"כ מקדש מעט] וא"כ תיקשי לי' קראי אהדדי וגם צ"ע על דבריו מגמ' נדרים ס"ב א' ק"ו ומה בלשאצר כו' עש"ה וגם מ"ש דמשמע מרש"י כאן דהטעם שיצא לחולין הואיל והפקירות ישראל ג"כ צ"ע דרש"י כ' רק דאחרי שנעשה חולין ע"י ובאו בה פריצים הנה הוא הפקר מאליו והחילול סבת ההפקר אבל לא כ' כלל שהפקירום ישראל ושההפקר סבת החילול וצע"ג:

שם רש"י ד"ה והקדשנום כ' שחזרו ומשחום בשמן המשחה, נ"ב ע' שו"ת חיים שאל סי' ע"ב וע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' ל"ז:

דף נג:

מדפלחו כו', נ"ב ע' ס' קרבן חגיגה סי' פ"ג ד"ה נלענ"ד עד שיאיר כו' מש"ש אך נ"ל שבין כך ובין כך כו' ובמחכת"ה אישתמיטתי' גמ' דכאן דמפורש דמפאת דפלחו כו' חשיב ע"ז של ישראל ואין לו בטילה וע' ס' בנין אריאל פ' פנחס הקשה אגמ' ב"ב קי"ט ב' דמרע"ה מספקא לי' אי א"י מוחזקת בידם מאבותיהם ומדוע לא פשט ממצוות ואשיריהם תשרפון באש דע"כ דמוחזקת והוי ע"ז של ישראל דאל"כ תיסגי בביטול עש"ה וע' שו"ת חיים שאל ח"ב סי' מ"ו וע' ס' בית מאיר על מסכתות בליקוטים שבסוף הספר דף ע"ד מדפי הספר דפוס ווארשא ד"ה בפרשת חיי שרה עש"ה כל הדיבור:
שם אי בעי למיהדר הדור מדלא הדור בטילי בטלי', נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת הרד"ך בית כ"ח חדר ב' ד"ה ובר מן דין אמינא:

דף נד:

כי אתא כו' א"ר יוחנן אע"פ שאמרו כו', נ"ב ע' ירושלמי במכלתין פ"ק ה"ד וע"ע שם פ"ה ה"א נתן לו קרקע בשכרו כו' נתן לו בהמה בשכרו כו' עש"ה:

דף נה.

וכי מפני ששוטה זה עשה שלא כהוגן, נ"ב כל' זה חולין צ"ה א
שם רש"י ד"ה דורכין כ' ומשום מסייע ידי ע"ע ליכא שהעכו"ם לא נצטוה על כך, נ"ב ע' גליון הגרע"א ז"ל שציין לעיין במג"א סי' שמ"ז סק"ד עש"ה ומצאתי בשו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תקנ"ט וז"ל פסק רבינו יוסף דאסור לומר לגוי בע"ש עשה מלאכה זו בשבת מפני שמסייע ידי עוברי עבירה עכ"ל הרי דעתו יתר ע"ז דאפי' בדבר המותר לב"נ ואסור לישראל יש בו ג"כ איסור סיוע ידי ע"ע אם מסייע להב"נ וכך משמע לכאורה בגמ' ערוכה בזבחים קי"ו ב' ישראל מצווים על שחוטי חוץ ואין העכו"ם מצווים על שחוטי חוץ כו' א"ר יעקב כו' אסור לסייען כו' עש"ה ובחידושי בסוגי' דלפני עור הארכתי ואכ"מ וע"ע שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קל"ג שכ' דאסור לסייע לב"נ בדבר שאסור לב"נ לעשותו אולם לשונו ז"ל שם בזה שכ' מ"מ אסור לסייעם שהרי חייב להפרישם עכ"ל צ"ע דערבך ערבא צריך דמניין שיש חיוב לישראל להפריש ב"נ מאיסור והרי חיוב הפרשה מאיסור מטעם ערבות הוא דנלמד מוכשלו איש באחיו איש בעון אחיו או מפני שקיבלו ערבות על עצמם כמבואר בסוטה וכ"ז הרי אין חיוב מחמתו לגבי ב"נ ומש"ש עוד התשב"ץ וז"ל וכן כתבו התוס' בפ"ק דשבת עכ"ל וכונתו על תוס' שם ג' א' ד"ה בבא ומשמע דהבין ז"ל

בתוס' דמשום איסור סיוע ידי ע"ע אסור לתת לעכו"ם דבר להוציאו לרה"ר בשבת וא"כ גם מתשב"ץ הנ"ל מתבאר כנ"ל דגם בדבר האסור רק לישראל לבד ג"כ אסור לסייע לב"נ אולם מגוף התוס' שם אין מוכרח זה ע"ש:

דף נו.

תוד"ה שמותר כ' ויש שדוחין לומר דשאני התם כו' עד אכן דבר תימה הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח, נ"ב ע' מ"ש באתוון דאורייתא כלל כ"ה ד"ה ונראה בזה ואציע דלכאורה צריך להבין כו' עש"ה ואשתמיטו לי אז דברי התוס' דכאן וע"ע בס' חידושי גור ארי' למהר"ל מפראג ז"ל שבת ל"ב ב' אהא דאמר שם בעון חלה אין ברכה במכונס וז"ל מפני שהחלה הוא שכונס העיסה ומגלגלה ביחד ומזה צוה השי"ת לתת החלה כדי שיתברך המכונס ועוד דאע"ג שמעשר אינו מתחייב עד שיראה פני הבית מ"מ קודם שיראה פני הבית חל החיוב רק שאין גמר חיובו עד שיראה פני הבית אבל בעיסה שממנה החלה הרי אינה נעשית עד שבאה לתוך הבית ולפיכך מצות חלה תלוי במכונס עכ"ל ז"ל בקצת שינוי ונ' נמי כוונתו דמשעת תלישה מיד חל החיוב בתרומות ומעשרות ורק דמירוח וראיית פני הבית גומרים החיוב והטעם ג"כ דכיון דחזינן דבדיעבד אם תרם קודם מירוח תרומתו תרומה ע"כ דכבר חל עניין חיוב תרומה אלא שלא נגמר עדיין:

דף נח:

אסור משום לך לך כו', נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' רצ"ד דאסר לישראל לבשל לעכו"ם נבילה משום הרחק מן הכיעור ומשום לך לך כו' והביא מגמ' דכאן ע"ש ולענ"ד אם מבשל בשכר י"ל דאסור מדינא דה"ל עושה סחורה בנבילות ואפי' בחנם י"ל דהחזקת הטובה שהעכו"ם מחזיק לו חשוב סחורה כי היכי דחשוב הנאה באיסורי הנאה ואולם בתוס' לקמן ס"ו ב' ד"ה ישראל בדעכו"ם משמע דקבלת שכר והחזקת טובה הוא רק הנאה ואסור רק באיה"נ אבל לא באיסורי אכילה משום סחורה:

דף נט.

לא צריכא דטפחינהו בידי', נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' כ"ב:

דף סג.

בעי ר' הושעיא קדמה והקדישתו מהו כו' ותיפשוט מדר"א שקדמה והקריבתו דווקא הקריבתו כו' דר"א גופי' קא מיבעי לי' מיפשט פשיטא לי' כו', נ"ב ככל סגנון זה מנחות מ"ו א':

שם הא מחסר משיכה כו' וכגון דקאי בחצרה, נ"ב דוגמתו ב"מ צ"ד ב' מי משכחת לה פרה במשיכה כו' כגון דקיימא פרה בחצרו דשואל דלא מחסרא משיכה וע' מ"ש בסוגי' דכאן בשו"ת מהרי"ט סי' כ"ב עש"ה:

דף סג:

למעוטי תיפלא שפיר דמי, נ"ב דוגמת ל' זה ב"ב צ' ב' ריב"ב מתיר ביין מפני שממעט את התיפלה:

דף סד:

דלא פלח לא מבטל, נ"ב ע' שו"ת חיים שאל ח"ב סי' מ"ג אות ז' הביא קושי' בשם גדול אחד ז"ל דלעיל מ"ד א' אמר איתי הגתי בא וביטלה וא"כ ע"כ דאיתי הי' אז עובד ע"ז וא"כ איך הניחוהו להיות כל זה הזמן בירושלים הרי מבואר ברמב"ם ה' עכו"ם פ"י דאסור להניח לעכו"ם להיות בא"י אפי' ארעי עד שיקבל עליו ז' מצוות ב"נ וע"ש:

שם איזהו גר תושב כל שקיבל עליו כו' שלא לעבוד עכו"ם דברי ר"מ וחכ"א כו', נ"ב ע' רש"י סנהדרין צ"ו ב' ד"ה גר תושב דנ' פירושו שם כר"מ דכאן וכן מטים דבריו ביבמות מ"ח ב' ד"ה גר תושב וצ"ע דשביק רבנן ופ' כר"מ וע"ש ביבמות בתוס' ודע דמגמ' סנהדרין שם מוכח דגירות של גר תושב הוא שמקבל עליו מצוות גר תושב בתורת ישראליות ונעשה ישראלי למצוות אלה דאילו הי' ב"נ עדיין ומקיימם בתורת ב"נ א"כ לא יפול על זה ל' הכנסה תחת כנפי השכינה דל' זה מורה על ישראליות ואילו מדאמר שם ואף מבני בניו של נבוכדנצר ביקש הקב"ה להכניסן תחת כנפי השכינה כו' ע"ש משמע דנעמן דהוא מהנחשבים שם תחלה הי' נחשב נכנס תחת כנפי השכינה במה שהי' גר תושב ודו"ק:

שם תוד"ה איזהו כ' י"ל דכל זמן שלא דנוהו ב"ד אינו חייב מיתה כו', נ"ב ע' שו"ת ח"צ סי' פ"ד מש"ש תוך דבריו וז"ל וכיון שכן ב"נ שראה את חבירו עובר על אחת מז' מצוות שנהרג עליהם מותר לו להורגו שהרי הוא עד הוא הדיין כו' עכ"ל וכמדומה דבמחכת"ה אישתמיטתי' תוס' דכאן ואילו הי' מקום לדברי הח"צ אלה א"כ בהצטרף דברי הירושלמי

קידושין פ"א ה"א דב"נ נהרג מפי עצמו יומצא חידוש דב"נ שעבר אחת מז' מצוות אפי' בינו לבין עצמו מותר ומחויב ג"כ מעתה להרוג את עצמו דנימא ג"כ הוא העד הוא הדיין דמ"ש הח"צ מותר פשוט דלאו דוקא מותר רק דמחויב להרגו מטעם דינים:

דף סו.

חמרא חדתא בעינבי, נ"ב ע' נזיר ל"ח ב' דקרי להו ג"כ מין אחד:

דף סז.

כל שטעמו וממשו כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ששה עשר אות ב':

דף סח:

רש"י ד"ה דהא מימאיס כ' ובלאו אזהרה בדילין אינשי מיני' ול"ל דאזהר רחמנא עלי' ש"מ אפי' נטל"פ אסור נ"ב ע' רש"י מכות כ"ג ב' במשנה ד"ה לפיכך הרבה להן וע' חזקוני עה"ת ויקרא י"א פסוק ג' אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה כו' וז"ל מאחר שאין להם אלא סימן אחד של טהרה כו' אבל אותם שאין להם שום סימן של טהרה לא הוזקק הכתוב להזהיר עליהם לפי שהם מאוסים ומתועבים אפי' לאומות עכ"ל:

דף סט.

אימרטוטי אימרטט, נ"ב כל' זה נדה נ"ו ב':

דף סט:

וכי מאחר דקיי"ל כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ט אות ה':

דף ע.

רובא גנבי ישראל נינהו, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל י"ט אות א' ומש"ש מהך דחולין קכ"ט א' פומבדיתאה לווייך כו' לא ידעתי הכוונה שאם בפימבדיתאה הי' שכיחי גנבים מה זה עניין לשאר מקומות ומעין הך דחולין הוא גם בכתובות, פ"ב א' פומבדיתאה רמאה ואין לו עניין לכאן כנ"ל:

דף עב.

רש"י ד"ה א"ל כדשיימי בתלתא כ' ואם שלישי חלוק על השנים אזלי' בתר רובא, נ"ב כן מבואר בב"ב ק"ז א' שלשה שירדו לשום כו':
שם רש"י ד"ה כדשיימי בארבעה כ' כיון דנחת לדיעות כו', נ"ב ל' הגמ' שבועות מ"ב א':

דף עג.

רש"י ד"ה מצא מין את מינו כ' ול' ניעור כאיש אשר יעור משנתו, נ"ב קצת ראי' לפירושו מל' הגמ' זבחים ל"א א' ויקץ כישן הפיגול ע"ש:

דף עג:

חוץ מטבל, נ"ב בתוס' זבחים ע"ג א' ד"ה ר' יהודה ומנחות כ"ב ב' ד"ה מכאן דה"ה תרומה במשהו דכיון דחטה אחת פוטרת כו' אמרי' ג"כ כעלייתה כך איסורה ודאמרי' בכל מקום דתרומה באחד ומאה היינו דווקא ביבש ויבש ע"ש ובס' יריאים סי' קל"ט הוסיף עוד תירוץ דהא דתרומה בק"א היינו בתרומת מעשה ע"ש:
שם כהיתרו כך איסורו, נ"ב דוגמתו זבחים ע"ד ב' כנפילתה כך עלייתה וסוכה י' א' כהכשיר' כך פסולה וביבמות כ"ב א' כיון דלעניין יבום מיפטר ניפטר מיזקק נמי זקיק ובמנחות פ"ד א' דלמ"ד חדש בח"ל דאוריתא גם עומר המתירו בא משם וע"ע רש"י זבחים ק"ח ב' ד"ה ה"ק לפיכך וע"ע נזיר מ' א' כשם ששתי שערות מעכבות בו כך שתי שערות סותרות בו וי"ל ג"כ הכוונה דכמו דהויית ב' שערות חשיבא להיות בם עניין נזירות [דזה הטעם דמעכבין במצות גילוח דבסוף דהוא לסילוק הנזירות וע"כ כ"ז שב' שערות עדיין קיימין הרי לא נסתלק הנזירות ולא קיים המצוה] כן גילוח ב' שערות חשיבא לסתור הנזירות אולם שם י"ל כוונה אחרת ואין להאריך וע"ע רש"י סוכה י"ד ב' ד"ה אפומא דמטללתא ותוס' נזיר י"א א' ד"ה לרבנן שכתבו דכאיסורו כך היתרו יע' ס' הפרדס לרש"י סי' רס"ד דכ' והא עכו"ם כשהוא ישן דלאו אדעתי' ועביד נסך ישראל נמי לאו אדעתי' מכשיר וע' רמב"ם ה' תרומות פ"ו הי"ב ישראלית שיש לה זרע מכהן אוכלת בשביל בנה כו' שנא' וזרע אין לה ואע"ג דהאי קרא בזרע כהנת מישראל מיירי לפוסלה מאכילת תרומה צ"ל כוונתו דכיון דמיפסל פסיל ה"ה להיפוך אכולי נמי מאכיל ע"ש במל"מ ואולם דברי הרמב"ם צע"ג מן הספרא אמור פרשתא ה' בריתא ו' עש"ה וחידוש על המל"מ ז"ל שלא עמד בזה וע' שו"ת מהר"מ בר ברוך סי' תרכ"א אי יש לחלק לעניין מעמיד בין טומאה לטבילה ע"ש וע' שבת מ"ח ב' ונ"ח ב' דמחלקי' בין טומאה להזאה

עש"ה וע' קידושין, כ"ה א' דלשון גלוי הוא לעניין טומאה וטמון לעניין טבילה ע"ש וע' ש"ך יו"ד סי' רס"ז ס"ק נ"ב אי י"ל דאע"ג דהודאה בזה"ז בהפלת שן כו' לאו הודאה היא לפטור מ"מ הודאה היא לחיוב ע"ש ועמ"ש בגליון נדרים ז' ב' וע"ע פי' הראב"ד עדיות פ"א מ"ג דכ' בטעמא דשמאי דט' קבין שאובין פוסלין את המקוה דמגו דט' קבין חשובי לטהר בתקנת עזרא לכן חשובי ג"כ לפסול טהרת מקוה ע"ש והוא ג"כ סברא דכהכשיר' כך פסולה וע"ע רא"ש ב"מ פ"ק סי' ג' ובשאר ראשונים שם אי עד המסייע פיטר משבועה ע"ש בארוכה וי"ל בפשיטות ג"כ דכי היכי דמחייב שבועה ה"נ פוטר דכחיובו כך פטורו וככל הנך דמייתינא וע"ע רש"י חגיגה כ"ב א' ד"ה והני מילי מש"ש דכטומאתו כן טהרתו וע"ע נדה ג' א' דס"ל לר' שמעון דדנין טהרה מטומאה דכי היכא דספק אם נטמא ברה"ר טהור כך בטמא וספק אם נטהר ברה"ר טהור עש"ה וע' כלים פכ"ה מ"ג סברא היפוך זה לר' שמעון דמחלק שם בין טהרה לטומאה דלטומאה חלוק תוכו מאחוריו ולא לטהרה עש"ה וע"ש בפי' הרא"ש וע"ע שם משנה ה' וע"ע ירושלמי גיטין פ"ג ה"ב מפסולו את למד הכשירו כו' עש"ה ועמ"ש בגליון גיטין ל"ג ב':

דף עה:

משכנתא מאי, נ"ב ע' שו"ת מהרי"ל סי' נ"ט כ' דעכו"ם שמשכן כלי שלו לישראל והטבילו ואח"כ נשתקע אצלו צריך טבילה שני' בלא ברכה דדילמא משכנתא לאו כזבינא דמי' וטבילה ראשונה כעומד ברשות עכו"ם הוי ולא מהני דאם אמרי' מטבילים כלים טמאים יטביל כלים טהורים בתמי' אלא צריך טבילה לאחר שבא לרשות ישראל עכ"ל וצ"ע ל' כלים טהורים דנקט דהא כל הטבילה עבור שיצאו מטומאת עכו"ם לטהרת ישראל וא"כ כ"ז שהם ברשות עכו"ם אדרבה טמאים הם והכי הל"ל דאיך תועיל טבילה ראשונה הרי עדיין הכלי ברשות עכו"ם אחר הטבילה וטומאתה חוזרת עלי' אחר הטבילה וכהך דזבחים צ"ט א' אונן שטבל אנונותו חוזרת עליו ונ' דלשון המהרי"ל כוונתו לגמ' נדרים ע"ו א' אם מטבילין כלי טמא ליטהר יטבילו כלי לכשיטמא יטהר אלמא דא"א לטבילה למנוע חלות טומאה אחרי' וה"נ א"א לטבילה למנוע חלות טומאה על הכלי אחרי' שהטומאה חלה עליו מפאת היותו ברשות העכו"ם עדיין ואולם יותר הי' לו להביא גמ' זבחים הנ"ל דהוא דומה בדומה ממש ויש עוד דמיון לנידון דכאן ביומא ל' ב' ובמאירי שם דמצורע טובל ביום הבאת קרבנותיו לביאת מקדש ואפ"י שטבל מאתמול ואפי' טבל מאתמול על דעת ביאת מקדש לא מהני וצריך טבילה שנית למחר ע"ש והטעם דכיון דאתמול לא הי' אפשר לטבילה להועיל לביאת מקדש שהרי אסור

הוא בביאת מקדש גם אחר הטבילה דהוא טבול יום עדיין לכן א"א שתועיל הטבילה אלמחר כיון שאינה מועלת בשעתה וא"כ ה"נ כיון דהטבילה הראשונה לא הועילה בשעתה שהרי נשאר הכלי ברשות עכו"ם עדיין לכן אין מועלת גם אלאחר זמן שישתקע הכלי אצל ישראל:

שם הקומקמוסין, נ"ב ואע"ג דקומקמוס לאו דרכי' לבשולי בי' זימנין דלא משתכח לי' מנא ומיקרי מבשל בי', ל' השאלתות פ' מטות:

שם תוד"ה וכולו כ' למאן דתני מותר כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' ס"ב:

דף עו.

הכח היתרא בלע התם איסורא בלע אמר רבא סוף סוף כי קא פליט איסורא קא פליט, נ"ב דוגמתו חולין קי"א ב' אמר אביי האי היתרא בלע והאי איסורא בלע א"ל רבא כי בלע היתרא מאי הוי סוף סוף האי היתרא דאתי לידי איסורא הוא דאיסורא קאכיל ומזה קצת ראי' דגם כאן הגירסא רבא לא רבה:

שם תוד"ה בת יומא כ' וזכר לדבר דלינת לילה מיקרי עיבור צורה כו', נ"ב ע' תוס' פסחים ט"ו א' ד"ה ולד דמסופקין דעיבור צורה דקדשים אינו כלל בלינת לילה רק העשותה נותר היא היא עיבור צורתם ובשלמים הוי עיבור צורה שלהם רק בב' ימים ולילה אחד לכל הפחות ומאי דקרינן לי' עיבור צורה י"ל הכוונה עיבור צורת הכשירם דמה דנעשה נותר ונפסל בנותר ועבר צורת הכשירו קרינן לי' עיבור צורה. ע' דוגמתו מנחות מ"ו ב' מאי תעובר צורתן נמי דקתני צורת הקרבתם עש"ה ואולם בתוס' מנחות נ' ב' ד"ה אפילו משמע דנותר דשלמים גופי' מה דנפסל אור לשלישי ואינו נשרף עד הבוקר ענייני משום דהצריכה תורה לעניין השריפה עיבור צורה וצ"ל דכ"ז שהוא כשר אין צורתו מתקלקלת בלינת הלילה או דהצריכה תורה לעניין השריפה קלקול הצורה אחרי הפסלו דכל לילה ולילה הוא מתקלקל שנית ביותר וע' שבועות י"א א' שאני קטורת הואיל וצורתו כל השנה כולה ופירש"י דהואיל ואין מראיתו מתקלקל לכן אין נפסל בלינה ומבואר דפסול לינה מפאת קלקול הצורה ואכ"מ להאריך וגוף הך דבלילה אחת מתקלקלת צורת המאכל ע' דוגמא ברש"י סנהדרין ע' א' ד"ה ובכל שהוא לא מימשיך דכ' משעבר לילה אחת מפיג טעמו כו':

שם כ' ויש לדקדק דסוף לילה לבד אינו גורם כו' מדהצריך הכתוב שביר' בכלי חרס כו', נ"ב ע' ריב"א עה"ת פ' צו ד"ה כל זכר דכ' וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר תימא הרי נ"ט לפגם מותר ותי' ר"ת שבקדשים למשחה ל' ריבוי לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים

בלא שום נתינת טעם בעולם עכ"ל ולפי"ז גם בבישל חולין בקדיר' יהי' אסור לבשל בו קדשים למחר משום למשחה לגדולה וכן יהי' אסור לבשל בו זרוע ולחיים וקיבה דיש בהם ג"כ חיוב למשחה לגדולה כמבואר בחולין קל"ב ב' ולמ"ד דגם קדירה בת יומא מפגם פגומה יהי' אסור לבטל קדשים בלי מריקה ושטיפה אפי' בבישלו בקדיר' בו ביום וכן יהי' אסור לבשל זרוע ולחיים כו' זולת ע"י מריקה ושטיפה או בקדיר' שלא בישלו בה מעולם ואפי' לא בו ביום זה וודאי אינו וע' זבחים צ"ז א':